ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

https://doi.org/10.36273/2076-9555.2026.4(357).27-31
УДК 002.1:004]:005.92](477)(045)

Юрій Стадник,
аспірант кафедри медійних технологій,
інформаційної та книжкової справи
НУ "Львівська політехніка"
yu.stadnyk@gmail.com,
https://orcid.org/0009-0001-9309-4776

Цифрова трансформація документно-інформаційної діяльності: виклики та сучасні практики

У статті досліджено особливості цифрової трансформації документно-інформаційної діяльності в умовах розвитку інформаційного суспільства. Розглянуто сучасні тенденції цифровізації інформаційної сфери, які впливають на діяльність державних установ, підприємств та організацій. Проаналізовано основні підходи до управління документно-інформаційними ресурсами, а також роль інформаційно-комунікаційних технологій в модернізації процесів створення, опрацювання, зберігання та використання документів. Особливу увагу приділено нормативно-правовим засадам розвитку інформаційної діяльності в Україні та їх значенню для впровадження електронного документообігу й цифрових інформаційних ресурсів. Констатовано, що використання цифрових технологій сприяє оптимізації інформаційних потоків, підвищенню ефективності управління та забезпеченню оперативного доступу до інформації. Окреслено основні виклики цифрової трансформації документно-інформаційної діяльності, зокрема технічні, організаційні й кадрові аспекти впровадження сучасних інформаційних систем, а також питання інформаційної безпеки та захисту даних. Проаналізовано сучасні практики використання систем електронного документообігу, цифрових платформ управління інформаційними ресурсами та хмарних технологій у роботі організацій. Зроблено висновок, що ефективний розвиток документно-інформаційної діяльності в умовах цифровізації потребує комплексного підходу, який поєднує нормативно-правове регулювання та впровадження інноваційних інформаційних технологій.

Ключові слова: *цифрова трансформація; документно-інформаційна діяльність; цифровізація; електронний документообіг; документознавство; управління інформаційними ресурсами; інформаційні технології; records management; інформаційне суспільство*

Постановка проблеми. Формування сучасної інформаційної політики України відбувалося в умовах складних змін в системі державного управління та суспільних інститутів. Протягом тривалого часу розвиток законодавчого забезпечення інформаційної сфери лише частково відповідав потребам демократичного суспільства. Зокрема, ЗУ "Про інформацію" 1992 р. [1], навіть з урахуванням подальших змін і доповнень, тривалий час не брав до уваги нових викликів інформаційного суспільства та не повністю відповідав сучасним європейським підходам до регулювання інформаційних відносин. Ухвалення оновлених нормативних актів щодо електронних довірчих послуг і хмарних технологій (2021—2024) заклало підвалини для легітимізації "цифрових оригіналів", проте питання термінологічної неузгодженості залишається дискусійним. Брак єдиного трактування результатів трансформації поняття "документ" у "структуровані дані" та "цифровий об'єкт" ускладнює формування цілісної стратегії управління інформаційними ресурсами [2; 3]. У XXI ст. процеси цифровізації не лише автоматизують діловодство, а суттєво змінюють філософію документно-інформаційної діяльності. Україна активно інтегрується у глобальний простір, що супроводжується впровадженням алгоритмів штучного інтелекту для класифікації записів і хмарних архітектур для їх зберігання.

У сучасних умовах особливого значення набуває information governance (управління інформацією) — підхід, у межах якого документ розглядають як стратегічний актив, що потребує захисту та верифікації на всіх етапах життєвого циклу [4; 5]. Ці чинники зумовлюють завдання не лише технічної модернізації, а й адаптації національної практики до міжнародних стандартів ISO 15489 [6] і концепцій records management, інтегрованих у середовище великих даних [7].

Аналіз досліджень і публікацій. Проблематика документно-інформаційної діяльності,

© Стадник Ю., 2026

керування документаційними процесами та розвитку інформаційних ресурсів у системі управління становить предмет дослідження українських і закордонних науковців. У вітчизняному науковому просторі вагомий внесок у формування теоретичних засад керування документаційними процесами зробили дослідники документознавства й інформаційної діяльності. Зокрема, В. Бездрабко розглядає еволюцію понять "діловодство", "документаційне забезпечення управління" та "керування документаційними процесами", окреслюючи їхні термінологічні межі та функціональні особливості в сучасній системі управління [2]. Для аналізу окресленого питання цінними є напрацювання М. Комової А. Пелещишина й Т. Білущак [3; 8], які висвітлюють теоретичні та практичні аспекти організації документаційних процесів, особливості їх інформаційного забезпечення, питання впровадження сучасних технологій роботи з документами.

Практичні й управлінські аспекти документаційного забезпечення в Україні також репрезентовано у працях Ю. Палехи [9; 10]. Дослідження сфокусовано на специфіці впровадження інноваційних підходів у діловодство, використанні хмарних технологій та культурі керування документацією як невіддільному складникові інформаційної культури сучасної установи. Спільно з М. Апшай автор обґрунтовує роль документаційного забезпечення як основного інструменту підвищення ефективності управлінських рішень.

У закордонній науковій літературі значну увагу приділено концептуальним засадам управління документами (records management) й упровадженню сучасних інформаційних технологій у цій галузі. Зокрема, П. Френкс розглядає records management як комплексну систему управління документною інформацією протягом усього її життєвого циклу — від створення до архівного зберігання або знищення [5]. В. Саффаді зосереджує увагу на ролі інформаційних систем і технологій автоматизації в підвищенні ефективності роботи з документами й інформаційними ресурсами організацій [11].

Попри чималу кількість наукових праць, окремі аспекти використання міжнародних підходів records management і застосування сучасних інформаційних продуктів для автоматизації документно-інформаційної діяльності організацій потребують подальшого дослідження, зокрема з урахуванням української управлінської практики.

Мета статті — проаналізувати аспекти трансформації документно-інформаційної діяльності в умовах цифровізації суспільства; розглянути особливості нормативно-правового регулювання інформаційної сфери в Україні; визначити роль сучасних інформаційних технологій у формуванні ефективної системи управління документними ресурсами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний етап розвитку інформаційного суспільства характеризується активними процесами цифровізації, які зумовлюють зміни в документно-інформаційній діяльності державних установ, підприємств та організацій. Новітні технології змінюють традиційні підходи до документно-інформаційних процесів, сприяючи формуванню нових моделей управління інформаційними ресурсами та документними потоками. У цих умовах особливого значення набуває ефективна організація інформаційних процесів, а також удосконалення нормативно-правових і технологічних механізмів управління документною інформацією.

Розвиток сучасних технологій сприяв формуванню нових підходів до роботи з інформаційними ресурсами та документами: активно впроваджуються системи електронного документообігу, хмарні сервіси й платформи управління, що дає змогу оптимізувати процеси обміну інформацією, підвищити оперативність ухвалення управлінських рішень і забезпечити ефективний контроль за документними потоками [5; 11]. В Україні реалізацію цифрових реформ спрямовано на створення сучасної інформаційної інфраструктури, впровадження електронного урядування, розвиток відкритих даних і забезпечення доступу громадян до інформаційних ресурсів.

Формування нормативно-правової бази інформаційної політики розпочалося з ухвалення основних законодавчих актів, насамперед ЗУ "Про інформацію" [1], у якому визначено основні принципи інформаційних відносин, права та обов'язки суб'єктів інформаційної діяльності, а також гарантії доступу громадян до інформації. Подальший розвиток інформаційного законодавства пов'язаний з ухваленням низки нормативних актів щодо регулювання доступу до інформації, захисту інформаційних ресурсів тощо. З упровадженням цифрових технологій законодавство у галузі інформаційної діяльності зазнало суттєвої модернізації. Важливого значення набувають ЗУ "Про доступ до публічної інформації" [11], "Про

електронні документи та електронний документообіг" [12], "Про електронні довірчі послуги" [13] та ін., спрямовані на забезпечення відкритості інформації, удосконалення системи управління інформаційними ресурсами та забезпечення умов для ефективного функціонування електронного документообігу.

Сучасні інформаційні технології й автоматизація процесів управління документами дають змогу оптимізувати інформаційні потоки, зменшити витрати часу на опрацювання документів, забезпечити оперативний доступ до інформації. В організаціях починають активно застосовувати електронні системи керування документами (electronic document management systems, EDMS), електронні архіви, корпоративні інформаційні системи та хмарні технології для забезпечення контролю життєвого циклу документів, підвищення рівня інформаційної безпеки й інтеграції документних ресурсів в єдині інформаційні системи [5; 7].

Водночас процеси цифровізації документно-інформаційної діяльності супроводжуються низкою викликів, що потребують комплексного розв'язання: недостатній рівень технічного забезпечення окремих організацій, обмеженість фінансових ресурсів для впровадження сучасних інформаційних систем, потреба в підготовці фахівців для роботи з цифровими інформаційними ресурсами. Проблемними питаннями є інформаційна безпека, захист персональних даних і забезпечення надійності зберігання електронних документів.

До викликів цифровізації додається ризик і відповідальність. У багатьох випадках процеси в "цифрі" відбуваються складно, іноді стихійно й не системно. Цифрові технології — це дорогі рішення, й не кожна бізнес-модель може гарантувати позитивний результат. Складниками цифрових трансформацій є також багатовекторність і неоднозначність. Відбувається модернізація й активізація багатьох процесів, що визначають нинішнє та майбутнє соціально-економічної реальності. Ці тенденції спричиняють нові виклики, пов'язані з нерівномірним розподілом цифрових переваг, кібербезпекою, порушенням конфіденційності.

Отже, перехід до безпаперового середовища супроводжується низкою критичних викликів, що потребують не лише технічних, а й управлінських рішень.

Важливим є питання кібербезпеки та збереження автентичності. Створення цифрового формату документів актуалізує питання захисту інформації від несанкціонованого доступу та втрат, що потребує розроблення комплексних заходів. В умовах воєнного стану в Україні захист документно-інформаційних ресурсів від несанкціонованого доступу та кібератак став пріоритетом національної безпеки. Використання "хмари" для зберігання документації зумовлює потребу в нових протоколах шифрування та багаторівневої ідентифікації. Технологічним викликом можна вважати забезпечення довготривалого збереження електронних записів із гарантією юридичної сили протягом десятиліть [7, с. 43].

Незважаючи на переваги автоматизації, інтеграція штучного інтелекту в документно-інформаційну діяльність має приховані загрози. Г. Шінде і П. Френкс [14] акцентують на проблемі "алгоритмічної упередженості" й етичних аспектах автоматизованого ухвалення рішень. Без належного контролю з боку людини системи автоматичної класифікації можуть помилково інтерпретувати конфіденційні дані, що призведе до витоку інформації чи порушення стандартів приватної власності (GDPR) [14, с. 18—20].

Процеси цифровізації також потребують підвищення рівня професійних компетентностей персоналу й формування нової цифрової культури установи, про що зауважують Ю. Палеха та М. Апшай [9]. Це завдання передбачає безперервне навчання фахівців і подолання психологічного опору змінам. Застосування автоматизованих систем управління документацією потребує вироблення ефективних підходів до оформлення, зберігання й архівування документів відповідно до міжнародних і національних норм. Актуалізується завдання поглиблення знань персоналу щодо роботи з цифровими технологіями, опанування таких спеціалізованих програмних продуктів, як Microsoft SharePoint, Megapolis.DocNet, M-Files, FossDoc та ін.

Попри окреслені труднощі, Україна продовжує активну цифровізацію навіть під час війни. У практику сучасних організацій поступово впроваджують нові технологічні рішення для оптимізації документно-інформаційних процесів, як-от системи електронного документообігу, електронні архіви, цифрові платформи управління інформаційними ресурсами, а також використання хмарних сервісів для зберігання та обміну документною інформацією.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави для висновку, що розвиток інформаційного

суспільства й активні процеси цифровізації зумовлюють трансформацію документно-інформаційної діяльності установ, підприємств та організацій. Використання цифрових технологій змінює традиційні підходи до створення, опрацювання, зберігання та поширення даних, сприяє формуванню нових моделей управління інформаційними ресурсами.

Модернізація законодавчої бази спрямована на розвиток електронних сервісів, цифрових комунікацій і систем управління інформаційними ресурсами. Адаптація українського законодавства до вимог цифрового суспільства потребує подальшої гармонізації термінологічного апарату з міжнародними підходами до управління інформацією [5], що забезпечить легітимність і прозорість документообігу в умовах міжнародних комунікацій.

Перспективи розвитку управління документаційними процесами та професійної підготовки фахівців пов'язані з подальшою інтеграцією нейромереж й технологій у системи документообігу. Впровадження хмарних рішень і штучного інтелекту для автоматизації операцій є головним драйвером ефективності сучасної організації й дає змогу трансформувати процеси управління документами з технічної функції на стратегічний інструмент ухвалення управлінських рішень.

Використання систем електронного документообігу, корпоративних інформаційних систем і хмарних технологій сприятиме не лише оптимізації потоків, а й зміні архітектури управління документами. Водночас цифрова трансформація документно-інформаційної діяльності спричиняє суперечності, серед яких особливого значення набувають питання інформаційної безпеки, захисту даних, технічного забезпечення та підготовки фахівців.

Щодо управлінського й кадрового аспектів, то успішна цифровізація неможлива без формування нової інформаційної культури організації. Виклики кібербезпеки та складність нових систем електронного документообігу висувають нові вимоги до компетенцій персоналу, де на перший план виходить аналітична робота з інформаційними ресурсами й цифрова гігієна.

Отже, ефективний розвиток документно-інформаційної діяльності в умовах цифровізації потребує синергії між інноваційними технологіями, гнучким нормативним регулюванням і постійним професійним розвитком фахівців інформаційної сфери.

Список бібліографічних посилань

1. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. *Верховна Рада України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/2657-12 (дата звернення: 09.01.2026).
2. Бездрабко В. В. Від діловодства до керування документаційними процесами: із досвіду термінологічних означень та розрізнення значень. *Термінологія документознавства та суміжних галузей знань* : зб. наук. пр. 2009. Вип. 3. С. 13—22.
3. Комова М. В. Генезис цифрового документа в системі соціальних комунікацій. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Інформатизація.* 2023. № 12. С. 45—53.
4. Smallwood R. Information Governance: Concepts, Strategies and Best Practices. 2nd ed. Hoboken : Wiley, 2020. 544 p.
5. Franks P. Records and Information Management. 3rd ed. Chicago : ALA Neal-Schuman, 2025. 584 p.
6. Інформація та документація. Керування записами. Частина 1. Поняття та принципи (ISO 15489-1:2016, IDT) : ДСТУ ISO 15489-1:2018. Київ : ДП "УкрНДНЦ", 2018. 29 с.
7. Saffady W. Managing Electronic Records. 5th ed. Lanham : Rowman & Littlefield, 2021. 254 p.
8. Комова М. В., Пелещишин А. М., Білущак Т. М. Керування документаційними процесами : навч. посіб. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2013. 188 с.
9. Палеха Ю. І., Апшай М. В. Культура керування документацією як складник інформаційної культури організації. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2020. № 1. С. 58—66.
10. Палеха Ю. І. Інноваційні підходи до документаційного забезпечення управління в умовах цифровізації. *Інформація, комунікація, суспільство*. 2024. № 1. С. 112—119.
11. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. *Верховна Рада України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17 (дата звернення: 09.01.2026).
12. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. *Верховна Рада України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15 (дата звернення: 09.01.2026).
13. Про електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. *Верховна Рада України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19 (дата звернення: 09.01.2026).
14. AI in Archival Science — A Systematic Review / G. Shinde, T. Kirstein, S. Ghosh, P. C. Franks. *Journal of Archival Organization*. 2024. Vol. 19, Iss. 1. P. 12—35.

Yurii Stadnyk,
Postgraduate Student,
Department of Media Technologies,
Information and Book Studies
NU "Lviv Polytechnic"

Digital transformation of document and information activity: challenges and modern practices

The article examines the features of the digital transformation of document and information activities in the context of the development of the information society. The article examines modern trends in the digitalization of the information sphere, which affect the activities of state institutions, enterprises and organizations. The main approaches to managing document and information resources are analyzed, as well as the role of information and communication technologies in transforming the processes of creating, processing, storing and using documents. Particular attention is paid to the regulatory and legal principles of the development of information activities in Ukraine and their significance for the implementation of electronic document management and digital information resources. It is determined that the use of digital technologies contributes to the optimization of information flows, increasing the efficiency of management and ensuring operational access to information. The main challenges of the digital transformation of document and information activities are outlined, in particular the technical, organizational and personnel aspects of the implementation of modern information systems, as well as the issues of information security and data protection. Modern practices of using electronic document management systems, digital platforms for managing information resources and cloud technologies in the activities of organizations are analyzed. It is concluded that the effective development of document and information activities in the conditions of digitalization requires a comprehensive approach that combines regulatory and legal regulation and the implementation of innovative information technologies.

Keywords: *digital transformation; document and information activities; digitalization; electronic document management; documentary science; information resources managemen;, information technologies; records management; information society*

References

1. Pro informatsiiu : Zakon Ukrainy vid 02.10.1992 № 2657-XII. (1992). *Verkhovna Rada Ukrainy*. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/go/2657-12 [Accessed 09.01.2026].
2. Bezdrabko V. V. (2009). Vid dilovodstva do keruvannia dokumentatsiinymy protsesamy: iz dosvidu terminolohichnykh oznachen ta rozriznennia znachen. *Terminolohiia dokumentoznavstva ta sumizhnykh haluzei znan*, 3, pp. 13—22.
3. Komova M. V. (2023). Henezys tsyfrovoho dokumenta v systemi sotsialnykh komunikatsii. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". Seriia: Informatyzatsiia*, 12, pp. 45—53.
4. Smallwood R. (2020). *Information Governance: Concepts, Strategies and Best Practices*. 2nd ed. Hoboken: Wiley.
5. Franks P. (2025). *Records and Information Management*. 3rd ed. Chicago: ALA Neal-Schuman.
6. DP "UkrNDNTs". (2018). *DSTU ISO 15489-1:2018. Informatsiia ta dokumentatsiia. Keruvannia zapysamy.* Chastyna 1: Poniattia ta pryntsypy.
7. Saffady W. (2021). *Managing Electronic Records*. 5th ed. Lanham: Rowman & Littlefield.
8. Komova M. V., Peleshchyshyn A. M. & Bilushchak T. M. (2013). *Keruvannia dokumentatsiinymy protsesamy*. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniky.
9. Palekha Yu. I. & Apshai M. V. (2020). Kultura keruvannia dokumentatsiieiu yak skladnyk informatsiinoi kultury orhanizatsii. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia*, 1, pp. 58—66.
10. Palekha Yu. I. (2024). Innovatsiini pidkhody do dokumentatsiinoho zabezpechennia upravlinnia v umovakh tsyfrovizatsii. *Informatsiia, komunikatsiia, suspilstvo*, 1, pp. 112—119.
11. Pro dostup do publichnoi informatsii : Zakon Ukrainy vid 13.01.2011 № 2939-VI. *Verkhovna Rada Ukrainy.* Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17 [Accessed 09.01. 2026].
12. Pro elektronni dokumenty ta elektronnyi dokumentoobih : Zakon Ukrainy vid 22.05.2003 № 851-IV. *Verkhovna Rada Ukrainy.* Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15 [Accessed 09.01. 2026].
13. Pro elektronni dovirchi posluhy : Zakon Ukrainy vid 05.10.2017 № 2155-VIII. *Verkhovna Rada Ukrainy.* Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19 [Accessed 09.01. 2026].
14. Shinde G., Kirstein T., Ghosh S. & Franks P. C. (2024). AI in archival science: A systematic review. *Journal of Archival Organization*, 19 (1), pp. 12—35.

Надійшла до редакції 16.03.2026